

Írta: Tenczer Tamás

A bírónak nincs videója

Szexuálisan bántalmazott gyermekek az igazságszolgáltatás épületében

Mielőtt bárki is a kezében tartott folyóirat címlapjára vetne egy zavart pillantást, sietve megnyugtatom, hogy nem tévedett. Valóban nem a kedvelt televíziós sportműsor nyomtatott változatát vette a kezébe, s az alábbiakban nem a labdarúgó NB-I legutóbbi fordulójának vitatott eseteiről lesz szó. Egy hétfős család tagjainak további sorsát meghatározó bírósági tárgyalássorozaton szerzett tapasztalataimat szándékozom az Olvasóval megosztani.

Nevelési Tanácsadóban dolgozó pszichológus kolléganőm felkérésére, egy kiskorúak ellen elkövetett szemérem elleni erőszak büntetőben érintett család ügyének tárgyalásán vettem részt szociális munkásként. Mivel őt (!) gyerekről volt szó, konkrét feladatom az volt, hogy a kolléganővel közösen átsegítsem a gyerekeket a bírósági procedúra embert próbáló kínjain.

A futballhasonlatnál maradva elmondhatom, hogy az alábbi történet sem nélkülözi a durva belemenést, vagy a másíknak – esetünkben saját „csapattársaknak” – okozott olyan szándékos sérülést, amely a sértettek számára akár maradandó károsodással is járhat. Az is igaz, hogy jómagam – a futballmérkőzés nézőihez hasonlóan – más „kameraállásból” követtem az eseményeket, mint a tárgyalás dirigense. De éppen emiatt olyan dolgoknak is tanúja lehettem, amelyek bizony a pulpitusról nem látszanak. Ugyanakkor, ha az a bizonyos videó létezne, hasonló esetekben néhány szükségtelen és káros történés elkerülhető lehetne.

Ezeket a sorokat nem egy esettanulmány megírásának szándékával vettem papírra. A konkrét ügyről csak annyit és olyan formában szeretnék említést tenni, a-mennyi a bíróságon történtek megértéséhez feltétlenül szükséges. Az eset amúgy is túlzott nyilvánosságot kapott a tömegkommunikációban, több alkalommal megkérdőjelezve az érintett család személyiségi jogainak tiszteletben tartását. Ez alkalommal elsősorban azt kívánom bemutatni, hogy

- 1) Mi történt a gyerekekkel a bírósági eljárás során?
- 2) Hogyan reagáltak ők a velük-körülöttük zajló eseményekre?
- 3) Mit gondolok én, mint szociális munkás a bíróságon történekről?

Előzmények

Csak dióhéjban kívánok szólni az előzményekről, a gyerekek szemszögéből, jogerős bírói ítélet nélkül.

Az Apa huzamosabb időn keresztül arra kényszerítette az Anyát, hogy a jelenlétében szexuálisjátékokat folytasson közös gyermekeikkel, három tizenéves lányukkal és nyolcéves fiukkal. Esetenként az Apa maga is részt vett ezekben a „játékokban”. A család már korábban a helyi gyámügy látókörébe került, intézkedés azonban semmilyen irányban nem történt. Utóbb az Anya erőt vett magán, megtette a feljelentést, melynek nyomán az Apát letartóztatták. Az eljárás során megváltozott a hatóság megítélése az Anya felelősségét illetően, így a bírósági tárgyaláson már maga is vádlottként jelent meg. Szerencsére sem a gyámhatóság, sem a bíróság nem választotta el a gyerekeket az Anyától, akihez ők erősen

ragaszkodtak. A rendőrségen lezajlott pszichológiai vizsgálatot követően javasolták az Anyának, hogy keresse fel a helyi nevelési tanácsadót, ahol az említett pszichológus kollégám ügyfele lett. Mivel jogi státusa az ügyben, menetközben megváltozott, szükségessé vált számára jogi képviselőt megszervezése. A feladat azonban nem is volt olyan egyszerű, lévén, hogy ügyvédi körökben nem túl népszerű vállalkozás előre kiszámíthatóan keveset jövedelmező, zűrös ügyek képviselője. Valójában ezen a ponton, a keresés folyamán kapcsolódtam be az esetben. Nagy nehezen – egy alapítvány közvetítése révén – sikerült az utolsó pillanatban olyan ügyvédet találnunk, aki, ha nem is ingyen, de a legkedvezőbb díjazás fejében vállalta a beugrást. A beugrást mindenképpen hangsúlyozni kell, hiszen az alacsony iskolai végzettségű, általában semmilyen jogi ismerettel nem rendelkező vádlottak, megfelelő jogi képviselő híján már a nyomozati szakaszban követhetnek el olyan hibákat – itt nem hazugságokra, hanem a sajnos ilyen ügyekben sem nélkülözhető taktikai hibákra gondolok –, amelyeket a későbbiekben a legjobb ügyvéd sem képes helyrehozni. Jól mutatta ezt az Apa vallomásainak folyamatos – néha 180 fokos fordulatot hozó – változása, melynek során szinte kitapintható volt az a pillanat, amikor védőügyvédje megjelent a porondon.

Tárgyalás 1.

Aznap reggel izgatottan indultam el otthonról, hiszen közvetlenül még nem találkoztam a családdal. Kolléganóm – akivel előre megbeszélte módon együtt érkeztünk a bíróság épületéhez – jelezte számukra érkezésem. Előzetesen nem volt ellene kifogásuk, de nyilvánvaló volt, hogy az első pillanatok meghatározóak lesznek. Pontosan érkeztünk – a tárgyalás kezdetét 9 órára tüzték ki –, de addigra már az egész család ott toporgott a bejárat előtt. Az Anya és mind az öt gyerek, mert a legkisebbet, aki még jószívrrel járni sem tudott, nem volt kire hagyni. A gyerekek – a továbbiakban nevezzük őket fiktív kezdőbetűkkel, életkori sorrendben C-nek, H-nak, I-nek, L-nek, D-nek – leplezetlen kíváncsisággal méregettek. Még az utcán megtörténtek a kölcsönös bemutatkozások, majd kis csapatunk belépett az igazságszolgáltatás épületébe. A portás-biztonsági ember röviden útba igazított, s hamarosan a tárgyalóterem ajtaja előtt álltunk. A folyósón rajtunk kívül senki sem tartózkodott, a tárgyalóból sem szűrődött ki zaj, ezért reméltem, hogy a tárgyalás megkezdése előtt lesz arra mód, hogy a gyerekeknek megmutassuk a helyszínt, illetve elmagyarázzuk a különböző asztaloknál helyet foglalók szerepét és feladatait az eljárás során. Különösen a lányok voltak nagyon feszültek, őket viselte meg jobban a bizonytalanság: Pontosan érzékelték, hogy itt most az ő sorsukról fognak dönteni, számukra ismeretlen, és ezért félelmet keltő nénik és bácsik. Ezért amíg kolléganóm az Anyát próbálta lelkileg felkészíteni, addig én a lányoknak igyekeztem az előttük álló szituációt kézzelfoghatóbbá tenni. Maga is pszichológus? – kérdezte ellenségesen L, akit a szakvélemények szerint is a leginkább megviseltek az események, és egyik pillanatról a másikra sündisznóállásba menekült, ha úgy érezte, hogy bánthatják. Szociális munkás vagyok – mondtam –, néhány szóban elmagyarázva, hogy ez mit jelent – és azért vagyok itt, hogy nektek segítsek. Később, amikor a velem szemben kezdetben megnyilvánuló bizalmatlanságuk oldódott, elmesélték, hogy a rendőrségen pszichológusok többször is kihallgatták őket. Előfordult, hogy elmondatták velük a történeteket, majd átküldték őket egy másik szobába, ahol másvalakinek ismételt részletes vallomást kellett tenniük. Márpedig ha „ez megtörtént – és semmi okom nem volt kétségbe vonni a szavaikat –, akkor nincs mit csodálkozni, ha gyakran a segítő szándék is a bizalmatlanság falába ütközik. Szerencsére a fiúk – életkoruknál fogva – keveset érzékelték a körülöttük zajló történésekből.

Hamarosan nyílt az ajtó, és egy idősebb hölgy – mint később kiderült, az egyik ülnök – lépett a folyosóra. Tolmácsoltam neki a kérésünket, mire ígéretet tett, hogy megbeszéli a bírónővel a dolgot. Talán nem voltam elég rámenős, mert lassan gyülekezni kezdtek az ügy résztvevői – szakértők, gyámügyi dolgozó, ügyész, ügyvéd, bíró –, és a gyerekeknek végül nem volt lehetőségük arra, hogy előzetesen megtapasztalják a terem hangulatát, mert hamarosan kezdetét vette a tárgyalás. Az Anya fogadott ügyvédje jelezte, hogy késni fog, érkezéséig ezért a kirendelt ügyvéd volt hivatott a védői feladatok ellátására.

A hivatalos elképzelés szerint először a szülőket, ezt követően, pedig a gyerekeket kívánták meghallgatni. Az Apát – aki előzetes letartóztatásban volt – reggel megbilincselve kísérték be a bíróság épületébe, és azonnal egy erre kijelölt szobába vezették. A többi résztvevőnek a folyosón kellett várakoznia, ahol rajtunk kívül még az apai nagymama ülte végig a tárgyalást, tőlünk néhány méterre. Vele sem az Anya, sem a gyerekek – H, a nagyobbik fiú kivételével – nem álltak szóba. Érezhetően feszült volt közöttük a viszony.

A megbilincselte Apa érkezésének látványa láthatóan felzaklatta a lányokat. Különösen kiélezett volt az a pillanat, amikor előttünk elhaladva bekísérték őt a terembe. Mosolyogva köszönt oda a gyerekeknek, miközben a lányok szinte eltűntek a hátunk mögött, kerülve apjuk pillantását.

Megkezdődött az egész napos – mint később kiderült, ráadásul hiábavalónak bizonyuló – téblábolás. Aki már ült fogorvosi váróban, vagy bizonytalan kimenetelő ügyének intézését végző Hivatal ajtaja előtt, az tudja, hogy ez a fajta várakozás a felnőtt ember mentális és fizikai tűrőképességét is próbára teszi. A gyerekek különösen szenvedtek az órákon át, tartó kényszerű semmittevéstől, és különbözőképpen reagáltak rá. D, a legnagyobb lány, pl. hozott magával tanulnivalót, de el lehet képzelni, hogy a körülmények mennyire segítettek kémiai képletek memorizálását, így néha ő is bekapcsolódott a beszélgetésbe. Hol az egész társaság együtt volt, hol pedig kisebb csoportokban, párokban múltattuk az időt. C, a kisebbik fiú, aki még alig tudott járni, meghatározó szervezőerőként működtette a csoportdinamikát. A folyosó szintje ugyanis a közelünkben néhány lépcsőfok erejéig megtört, s a csúszó-mászó, tántorgó gyerek rendszeresen annak szélén egyensúlyozott. Ha viszont biztonságosabb részeken bolyongott, akkor meg azért kellett készenlétben állnia valakinek, hogy a henger alakú fém csikkgyűjtők felborogatásában sikerüljön őt megakadályozni. Tény azonban, hogy intenzív tevékenysége némileg lekötötte a testvérek figyelmét, akik szerető gonddal és meglepő türelemmel foglalkoztak vele. Amikor a kicsi a sok mozgástól elfáradt, a lányok a székeken keresztbefektetett kábatokon ágyaztak meg a számára, s ugyanezen a fekvőhelyen tették többször tisztába.

A nyolcéves H. szintén keveset tudott egyhelyben ülni. Kolléganőm szerencsére aznap néhány játékkal, rajzeszközzel is készült. A papír és a zsírkréta legalább a rajzolás idejére hatásos csillapítószernek bizonyult, a repülőgép hajtogatást azonban óhatatlanul az elkészült járművek kipróbálása, azzal együtt, pedig rohangelés, csúszkálás követte. Egyszer a portás-biztonsági ember is megjelent, akinek szóltak, hogy tegyen rendet a folyosón, mert a hangoskodás zavarja a bíróság munkáját. Ez utóbbi tiszteletben tartása mellett azonban tudomásul kell venni, hogy ilyen korú gyerekeket nem lehet arra kényszeríteni, hogy órákon keresztül fegyelmezetten ücsörögjenek a székeken.

Nem tudok szó nélkül elmenni az Anya kirendelt védőjének „folyosói szemszögből”, is furcsa viselkedése mellett. Egy 1997 januárjában lefolytatott ombudsmani vizsgálat a kirendelt védő intézményének működését finoman szólva is rendezetlennek ítélte. Nos, hogy ez a gyakorlatban – legalábbis ebben a konkrét esetben – mit jelent, azt röviden bemutatom. Azt a tényt, hogy a kirendelt védő egyáltalában megjelent, csak utólag következtettük ki a történetekből. Mivel reggel több olyan személy is belépett a terembe, akit nem ismertünk,

nem tudtuk eldönteni, melyikük lehet az. 40-50 perccel az ülés megkezdése után kilépett egy férfi a teremből, rágyújtott, majd a büfé irányába távozott. Néhány perc múlva egy másik követte. Mint később kiderült, a második férfi az általunk nem ismert ülnök volt, aki arra szeretne volna rávenni az említett urat – szintén utóbb vált világossá, hogy ő volt az Anya kirendelt védője –, hogy térjen vissza a terembe és hallgassa meg az Apa szavait. Visszafelé jövet párbeszédük egy része előttünk zajlott le, melynek során az úr éppen azt jegyezte meg, hogy ő már ismeri az Apa vallomását. Emlékeztetőül mondom, hogy az Apa vallomásainak folyamatos módosulásai alapvetően befolyásolták az ügy menetét. Amikor pedig megérkezett az általunk felkért ügyvéd, ugyanezen úr szó nélkül távozott. Azt nem tudom, hogy a két ügyvéd a váltás során mit egyeztetett – az érkezés és távozás között eltelt néhány percből ítélve nagy reményeim nincsenek –, de a kirendelt védő úgy hagyta el a bíróság épületét, hogy még csak nem is köszönt „védencének”.

Valahányszor kinyílt a tárgyalóterem ajtaja, minden szempár odaszegeződött. Az addigi tevékenységek megszakadtak, hiszen bentről egyébként semmilyen információ nem szivárgott ki, és az első szünetre is délután egy óra körül került sor. Addigra többé-kevésbé bizonyossá vált, hogy az Anya és az Apa meghallgatásának elhúzódása miatt a gyerekek aznap már nem kerülnek sorra. Számukra ez abban a pillanatban megkönnyebbülést okozott, de egyben azt is jelentette, hogy újabb nekifutásra lesz szükség egy másik alkalommal.

Miután egy kicsit oldódott a lányokban a feszültség, már az evésre is gondoltak. Az Anya láthatóan alaposan felkészült az „egész napos kirándulásra”, rengeteg szendvicset, gyümölcsöt csomagolt. Eddig ezek csak ímmel-ámmal fogytak, s inkább a fiúk tuszkolták magukba a falatokat. Egy-egy mosolyt vagy nevetést is ki tudtunk csalni belőlük, bár még nem lehetett tudni, hogy meddig kell várakoznunk, hiszen délután a tárgyalás folytatódott. Szerencsére derűs volt az idő, így a bíróság udvarán még egy szintén kéznél lévő labda is előkerült.

A bírónő kb. 1/4 4 tájban rekesztette be a tárgyalást, két héttel későbbre kitűzve az újabb időpontot. Ígéretet kaptunk arra, hogy rögtön a gyerekek meghallgatásával kezdik majd, amennyire lehetséges csökkentve a várakozás feszültségét. Kolléganőmmel együtt meghallgattuk az Anya ügyvédjének rövid értékelését, majd időpont-egyeztetést követően a bíróság épülete előtt búcsút vettünk a családtól. Amikor késő délután leültünk átbeszélni az aznap történeteket, éreztük igazán, hogy mennyire igénybe vett bennünket is az egész napos procedúra. Nyilvánvalóvá vált, hogy mindketten érzelmileg annyira az események hatása alatt álltunk, hogy a szakmai szempontok részletes megbeszélését egy másik alkalomra kellett halasztanunk, felkészülve egyben a következő „fordulóra”.

Tárgyalás II.

Erre a tárgyalásra két héttel később került sor. Az előző alkalomhoz hasonlóan reggel 9 óra előtt találkoztunk a bíróság épülete előtt a családdal, majd immáron kérdezősködés nélkül jutottunk el a már ismert tárgyalóig. Mindjárt Össze is futottunk az ülnöknővel, akitől ismét kértük – a múltkori bátortalannak tűnhető próbálkozásunkból okulva immár határozottabban –, hogy a tárgyalás megkezdése előtt tegye lehetővé a gyerekek számára a terem megtekintését. Ezúttal készségesebbnek bizonyult, és ő maga magyarázta el a legszükségesebbeket. Kik lesznek jelen, mi a feladatuk, hol fognak ülni stb. Az egész beszélgetés nem tartott tovább pár percnél, de határozottan állítom, hogy oldotta a lányok feszültségét, és még néhány bátortalan kérdést is megfogalmaztak.

Ezen a napon a gyerekek meghallgatása volt napirenden. Előtte azonban mind az Anyát, mind az Apát behívatta a bírónő néhány percre. Ezalatt mi tisztáztuk a gyerekekkel, hogy mi

lenne számukra a legmegnyugtatóbb megoldás, hiszen a teremben is szükségük lehet támogatásra. A három lány közül L azt kérte, hogy én ne legyek bent a teremben, így – kérését tiszteletben tartva – abban maradtunk, hogy bent a kolléganóm lesz mellettük, én, pedig a folyosón várakozókkal maradok. Mint később kiderült, ez a megoldás nagyon hasznosnak bizonyult. A gyerekeket egyenként – életkoruk szerint a legidősebbel kezdve – hívták be, de arra még mi sem gondoltunk, hogy az első gyereket közel kétes fél (!) órán át faggatják majd. A bent történekről utólag a gyerekektől, illetve a kolléganómtól értesültem, ezért inkább a folyosói történésekkel folytatom.

Sajnos ez alkalommal sem sikerült elérnünk, hogy ne a folyosón, hanem legalább egy külön teremben lehessenek a gyerekek. Nem gondoltuk, hogy berendezett játszósobával várják a gyerekeket a bíróság épületében, de talán nem igényelne túlzott szervezést, ha mondjuk egy üresen álló tárgyalót – az egyik szomszédos helyiséget, pl. egész nap nem használták – megnyitnának a számukra. Ennek hiányában maradt a korábbi koreográfia. Labdát ezúttal nem hoztunk. Még szerencse, hogy aznap reggel – ki tudja, milyen sugallatra – odahaza két narancsot dugtam a zsebembe, így a gurigázás hosszabb-rövidebb időre csökkentette a fiúk mozgásának lendületét. A lányokkal beszélgettünk ugyan, de minduntalan az órára sandítottunk. Már 40 perc, már egy óra, már másfél. Hogyan viselkedhet most D? Miket kérdezhetnek tőle? Bármerre is fordult a beszélgetésünk, minduntalan ide kanyarodtunk vissza. Arról pedig, hogy a gyerekek megpróbáltatása egy pillanatra se szakadjon meg, a folyosói környezet gondoskodott. Az alábbi epizód önmagában apróságnak tűnhet, de megint csak érdemes végiggondolni, hogy a gyermekek számára milyen élményeket tartogat pusztán az a mód, ahogy a tárgyalóterem ajtaja melletti táblán jelölik az egyes tárgyalásokat. Történt ugyanis, hogy a délelőtti folyamán egy közeli teremben is zajlott tárgyalás. Felnyírt hajú, tagbaszakadt fiatalember várakozott többedmagával az ajtó előtt. Néhányuk a folyosón kószált, miközben a kiírásokat nézegették. A mi ajtónk mellett elhaladva, érdeklődve megálltak. Nyilván megragadta figyelmüket a kiírás, amelyben a vádlottak neve után kb. ez szerepelt: nevelése alatt álló kiskorú sérelmére elkövetett szemérem elleni erőszak büntette. „Szaftos kis ügy lehet” – hallottuk a különösebben nem is suttogott megjegyzést, miközben alaposan végigmértek bennünket. Hogy képzelik? Mi közük hozzá? – sziszegte L, és azt hittem aznmód nekik ugrik. Nagy nehezen sikerült őt lecsillapítanom, bár magam is tehetetlen dühöt éreztem a fölösleges megaláztatás miatt, aminek a gyerekek ebben a helyzetben értelmetlenül ki voltak téve. Később, amikor ezt az ülnőknőnek szóvá tettem, annyit mondott, hogy ez pontosan szabályozva van. Megfontolandó lenne, hogy ilyen esetekre felkészülve – ha már elkerülhetetlen a gyerekek bírósági jelenléte – egyéb módon jelezzék az ügyet, megkímélve a kiskorúakat ezektől a helyzetektől. Annál is inkább, mert az előbb említett társaság ügye – mint utóbb megnéztem – a következőképpen volt feltüntetve: sts. bünt. kis. Nem jogász agyam bizony kattogott néhány percig, mire rájöttem, hogy ez csak a súlyos testi sértés büntetésének kísérletét jelentheti. S hogy a pont felkerüljön az i-re, a gyerekek fültanúi voltak annak a megjegyzésnek is – igaz, ez már nem rájuk vonatkozott –, amely akkor hangzott el, amikor a szomszédos tárgyalás résztvevői távozásukkor újra elhaladtak előttünk. Ebben a felnyírt hajú – feltehetően a vádlott – válogatott trágárságokat helyezett kilátásba a csoport egy másik – vélhetően sértett – tagjának anyjára vonatkozóan. Szemünk se rebbent.

Már majdnem dél volt, mire befejeződött D meghallgatása. Amikor kilépett az ajtón, a testvérei azonnal körbefogták, faggatták. Úgy tűnt, a körülményekhez képest jól viselte a helyzetet. Kolléganóm is dicsérte helytállását, és ez láthatóan L-be is némi önbizalmat öntött, hiszen rövid szünet után ő következett. Szerencsére őt már „csak” egy órán át kérdezték, majd I-t, a legfiatalabb lányt szólították az ajtó fölé szerelt, mellesleg alig-alig

hallható hangszórón keresztül. A mienk alig szólt, a szomszéd terem berendezése viszont korábban szabályosan ráreccsent az ott várakozókra. Ismét apróság, de amikor I bement, elképzeltem, amint kijön, mondjuk az ülnőknő, keresztnevéen szólítja a gyereket, és bekíséri a terembe. (Ezek a fránya részletek! Vagy csak az Emberi Tényező hiánya?)

Az első gyerek meghallgatása után ugyan volt egy rövid szünet, de a tárgyalás menete szerint minden kifaggatott gyerek végighallgatta az utána következő testvéreit. Vagyis a folyosó egyre néptelenebbé vált, míg a tárgyalóban a két és fél órát faggatott D végignézte L egy óras „programját”, majd közösen megtekintették I háromnegyed óras „szereplését”. Mikor H, a nagyobbik fiúbelépett a terembe, kettesben maradtam a legkisebb gyerekekkel, az alig egy éves C-vel. Ott nem létem esetén nyilván maga Iustitia húzta volna félre a szemét takaró kendőt, hogy vigyázó szemét a gyerekekre vesse. Más ugyanis nem maradt volna a gyerekekkel. Szerencsére H meghallgatása rövid ideig tartott. Kolléganőm elmondása szerint a bírónő hamar belátta, hogy az előtte álló nyolcéves gyermek szótlanságával nem boldogul, ezért eltekintett a további kérdezősködéstől.

Amikor a gyerekek újra a folyosóra tódultak, a lányok szinte azonnal egymásnak estek. I vallomása ugyanis ellentmondásba keveredett nagyobb testvéreiével, amit az Apa ügyvédje azonnal ki is használt. Az idősebbek – különösen L -dühödten szidalmazták sírva fakadó hűgukat. Időbe telt, mire sikerült lecsillapítani őket.

A gyerekek meghallgatása véget ért, a tárgyalási napnak azonban még nem volt vége. A két idősebb lány hazaindult. Kolléganőmmel a három kisebbet elvittük ebédelni, hogy ne étlen-szomjan várják anyjukat, hiszen ezen a napon sem ért véget a tárgyalás fél négyenél előbb.

A gyerekek további sorsát illetően természetesen nem mellékes az, hogy milyen ítélet született ebben az ügyben. (Elsőfokon többéves, különböző időtartamú börtönbüntetés mindkét szülőnek, jogerős ítélet még nincs). Írásom elsősorban mégis arra kívánt rámutatni, hogy a súlyosan – ez esetben szexuálisan – bántalmazott gyermekek a büntetőeljárás során milyen további megpróbáltatásoknak lehetnek kitéve.

Számos országban már bevett gyakorlat, hogy a vizsgálati eljárás során igyekeznek minimálisra csökkenteni a gyerekek meghallgatásainak számát. Ideális esetben ez azt jelenti, hogy egy jól felkészült szakember hallgatja meg egy alkalommal a gyereket. Erről a vizsgálatról videó felvételt készítenek, s az eljárás további szakaszaiban ezt használják fel. Természetesen ehhez az is szükséges, hogy a magyar büntető-eljárás jog is elfogadja bizonyítékként az ilyen típusú felvételeket, és ezáltal kiküszöbölhető legyen a gyerekek sorozatosan ismétlődő kérdeztése, hiszen minden újabb faggatózás újra és újra traumatizálja a gyereket. Ehhez kapcsolódó biztató hír az az 1997. decemberi bejelentés, amely arról tudósít, hogy Budapesten a BRFK épületében kialakítottak egy olyan helyiséget, amely alkalmas lesz ilyen típusú speciális meghallgatások lebonyolítására.

Egy másik, külföldön szintén működő gyakorlat, hogy amikor végképp elkerülhetetlen a gyerek bírósági megjelenése, akkor ez nem közvetlenül a tárgyalóteremben történik. A gyerek egy másik helyiségben tartózkodik, és egy zárt láncú televíziós rendszeren keresztül tartja a kapcsolatot a bíróval. Feltehetően ez utóbbi megoldás kiépítés-fokozott eszközigénye miatt – jelent nagyobb nehézséget a hazai viszonyok között, ezért reálisan inkább a videós módszer elterjesztését kellene szorgalmazni, ami természetesen szintén nem nélkülözhet bizonyos technikai felszerelést.

Az anyagi körülmények szorításával szemben ugyanakkor szinte korlátlan lehetőségek vannak az ilyen típusú ügyekbe bármely ponton bekapcsolódó szakemberek hozzáértésének, tudásának fejlesztésére. Olyan szemlélet kialakítására van szükség, amely a gyermek – tavaly óta már törvényben is szabályozott – védelmét a paragrafusokon túl a

bírósági gyakorlatban is tartalommal tudja megtölteni, és képes a kiskorú másodlagos viktimizációját megakadályozni. Csak legyen a bírónak videója.